

2019-09-16

Riktlinjer för arbete med konstnärlig gestaltning vid ny- och ombyggnation enligt 0,5 % regeln i Alingsås kommun

Bakgrund och syfte

1937 beslutade Sveriges Riksdag att 1 % av byggkostnaderna skulle avsättas för konstnärliga utsmyckningar vid offentlig byggnation. Alingsås kommun beslutade 1980 om att avsätta 0,5 % av den totala byggkostnaden vid all om- och nybyggnation, till konstnärlig gestaltning och att kultur- och utbildningsförvaltningen har ansvar att driva frågan.

Offentlig konst handlar om att ge något mer till våra offentliga rum än det mest funktionella och förutsägbara. Konst i det offentliga rummet är identitetsskapande och medverkar till att skapa karaktär och sammanhang. Genom konsten uttrycks och formuleras frågeställningar, värderingar och känslor, som ger våra liv och samhället fler dimensioner och nya perspektiv. Konsten har i denna bemärkelse en viktig demokratifrämjande funktion.

Syftet med detta dokument är att skapa tydliga, gemensamma riktlinjer för hur arbetet med de konstnärliga gestaltningssuppdragen vid om- och nybyggnation ska ske.

1. 0,5 % regeln skrivs in i relevanta dokument

Att konstnärlig gestaltning enligt 0,5 % regeln vid om- och nybyggnation ska tillämpas ska skrivas in i relevanta processmanualer och kontrakt hos:

- Upphandlingsenheten
- Exploateringsenheten
- Alingsåshem

Vid om- eller nybyggnation av fastigheter/byggnader, broar, gångtunnlar, viadukter, rondeller och annan relevant infrastruktur där kommunen anlitar privata byggbolag ska det finnas en samarbetsklausul inskriven i kontraktet att 0,5 % av byggkostnaderna ska gå till offentlig konst och att byggbolaget skall samverka med kommunen kring den offentliga gestaltningen som en del av projektet. Kultur- och utbildningsförvaltningen är drivande i att detta sker. Ansvar för att så sker ligger på respektive ovan nämnda enheter och bolag.

2. Informationsmöten

Informationsmöten angående kommande om- och nybyggnationer ska hållas två gånger per år. Exploateringsenheten, Alingsåshem och kultur- och utbildningsförvaltningen närvarar. Vid mötet presenteras kommande om- och nybyggnationer med tillhörande tidsplan, budget och om möjligt redan då tankar kring den konstnärliga gestaltningen. Målet är att arbetet med den konstnärliga gestaltningen ska komma in i processen så tidigt som möjligt och vara en naturlig del av projektet. För informationsmötena är kultur- och utbildningsförvaltningen sammankallande.

3. Arbetsgrupper

På informationsmötena föreslås arbetsgrupper för varje enskilt konstprojekt på varje om- eller nybyggnation. Olika storlek och karaktär av konstprojekt kräver olika

gruppkonstellationer och därför kan det i arbetsgrupperna även ingå t ex verksamhetens, platsens eller byggnadens brukare eller andra med relevant kompetens. Vilka dessa parter är bestämmer arbetsgruppen tillsammans. Kultur- och utbildningsförvaltningen kontakter därefter projektledare för om- och nybyggnationen med den föreslagna arbetsgruppen för konstprojektet, som vid behov kan kompletteras ytterligare. Vid behov och särskilt vid stora projekt anlitar kultur- och utbildningsförvaltningen en extern konstkonsult som projektledare till konstprojektet. Hela eller delar av arbetsgruppen kan även utgöra jury vid val av konstnär. De som deltar i val av konstnär ska till större del bestå av sakkunniga, d v s representanter med konstkompetens. Detta gör att arbetsgruppen när den fungerar som jury ytterligare ska kompletteras. För varje arbetsgrupp är kultur- och utbildningsförvaltningen sammankallande och gruppen rådgivande.

4. Finansiering

Eventuellt arvode för externa parter i arbetsgrupperna ingår i de medel som avsätts av byggande part till konstprojektet. Arvodet för eventuell konstkonsult ingår i de medel som avsätts av byggande part till konstprojektet. De medel som avsätts för projektet överförs från byggande part till ett särskilt konto under kultur- och utbildningsförvaltningen.

5. Specifikation av projekt

I arbetsgruppen presenterar beställaren projektets ramar (budget, tidsplan etc.) och platsens eller byggnadens funktion (syften, teman etc.). Arbetsgruppen jobbar fram konstprojektets specifikationer. Dessa utgör underlaget för den förstudie som konstkonsult eller ansvarig från kultur- och utbildningsförvaltningen skriver och som utgör underlag för kommande upphandling.

6. Val av konstnär

Inköp av offentlig fast konst ska upphandlas och köpas in i enlighet med Lagen om offentlig upphandling (LOU) och kommunens riktlinjer för upphandling. Beroende på projektets storlek och karaktär sker val av konstnär genom annonsering, projekttävling eller parallella skissupdrag. Ansvarig för upphandlingen är konstkonsult eller ansvarig från kultur- och utbildningsförvaltningen.

Vägledande är att val av konstnär görs på följande vis:

1. Direktupphandling

Vid värde under direktupphandlingsgränsen ska val av konstnär göras enligt: Vid värde upp till 299 999 kr tar kultur- och utbildningsförvaltningen, eventuellt tillsammans med konstkonsult för konstprojektet, fram förslag på konstnär. Detta kan, men måste inte basera sig på utannonsering av projektet i form av projekttävling eller för allmän intresseanmälan. Sker ingen annonsering ska minst tre konstnärer tillfrågas, om så är möjligt. Beslut om konstnär tas av arbetsgruppen i egenskap av projektspecifik jury. Direktupphandlingsprocessen ska dokumenteras i enlighet med Alingsås kommuns riktlinjer för direktupphandling.

Vid värde från 300 000 upp till gräns för direktupphandling tar kultur- och utbildningsförvaltningen, eventuellt tillsammans med konstkonsult för konstprojektet fram förslag på 2-3 konstnärer som, efter beslut i arbetsgruppen, tilldelas parallella arvoderade skissupdrag. Detta kan, men måste inte basera sig på utannonsering av projektet i form av projekttävling eller för allmän intresseanmälan. Sker ingen annonsering ska minst tre konstnärer tillfrågas, om så är möjligt. Beslut om konstnär

tas av arbetsgruppen i egenskap av projektspecifik jury. Direktupphandlingsprocessen ska dokumenteras i enlighet med Alingsås kommuns riktlinjer för direktupphandling.

2. Offentlig upphandling

Vid värde över direktupphandlingsgränsen genomförs offentlig upphandling enligt LOU med utannonsering av projektet i form av projekttävling eller allmän intresseanmälan. Ur inkomna förslag till projekttävling väljer kultur- och utbildningsförvaltningen tillsammans med konstkonsult för konstprojektet tre konstnärer. Ur inkomna intresseanmälningar väljer kultur- och utbildningsförvaltningen tillsammans med konstkonsult för konstprojektet tre konstnärer, som tilldelas parallella arvoderade skissupdrag. Beslut om konstnär tas av arbetsgruppen i egenskap av projektspecifik jury.

3. Undantag p g a konstnärliga eller tekniska skäl

I de fall då det av tekniska eller konstnärliga skäl bedöms att endast en konstnär kan genomföra uppdraget kan det komma att bli aktuellt med inköp av verk utan annonsering, även över direktupphandlingsgränsen. Om undantaget åberopas måste beslutet att anta konstnären vara välmotiverat och inte vara allmänt hålllet.

7. Bedömning av förslag

Inkomna skisser och förslag ska bedömas utifrån de specifika aspekter som arbetats fram i respektive arbetsgrupp och projekt. Följande aspekter ska även tas i beaktande:

- Förslaget ska bidra till ett mer offensivt förhållningssätt till konst och till konst i offentliga rum.
- Brukarperspektivet: förslaget ska eftersträva närhet och interaktion med medborgarna i deras vardagsmiljö, en viktig demokratisk aspekt.
- Estetiska-, konstnärliga-, samt genusaspekter
- Samverkan med miljö och arkitektur lokalt och i ett större perspektiv
- Symbolvärde för verksamheten/sätt att förstärka verksamhetens identitet
- Materialval och tekniska lösningar
- Konstverkets hållbarhet och kringlösningar
- Drift- och underhållsaspekter

8. Kontraktsskrivning

Efter beslut i arbetsgruppen skrivs kontrakt mellan kultur- och utbildningsförvaltningen och konstnären. Kontraktet reglerar bl a tidsplan, kostnader, ägarförhållanden, samt garantitid för verket. Berörda nämnder och parter informeras om valet.

9. Arbetsdokument

För att underlätta kommunikationen under arbetsprocessen upprättas ett arbetsdokument för respektive arbetsgrupp av kultur- och utbildningsförvaltningen.

Samtliga inblandade parter inklusive konstnär ska ta del av dokumentet. Här förtydligas kontaktpersoner, tidsplan, utförande, placering och underhåll. Sker förändringar i projektet är det viktigt att alla får ta del av informationen.

10. Besiktning

Besiktning av verket när det väl står på plats görs vid två tillfällen av representanter från arbetsgruppen tillsammans med konstnär. Första besiktningen sker direkt efter verkets uppförande. Andra besiktningen sker vid ett senare tillfälle som beslutas gemensamt, efter att den beslutade garantitiden gått ut. Vid dessa tillfällen kontrolleras verkets överensstämmelse med kontraktet och övrigt underlag såsom t ex säkerhet och hållbarhet. Besiktningarna dokumenteras av ansvarig på kultur- och utbildningsförvaltningen. Till båda besiktningarna är kultur- och utbildningsförvaltningen sammankallande.

11. Ägarförhållanden och fortsatt förvaltande av verk

De verk som finansieras av Alingsås kommun genom 0,5 % regeln ägs och förvaltas av kultur- och utbildningsnämnden.